Stratégia digitalizácie kultúrneho, vedeckého a intelektuálneho dedičstva SR

Dušan Katuščák,
generálny riaditeľ
Slovenská národná knižnica v Martine

Európa
Politika, programy, projekty digitalizácie

- Lundské zásady (2001) – 15 starých členských krajín EU
- Cieľ - vytvoriť koordinačný mechanizmus pre programy digitalizácie
  - Lundský akčný plán
  - Skupina národných zástupcov (NRG) krajín EÚ a iných krajín
- Koordináciu politiky a programov digitalizácie na európskej úrovni

MINERVA/MINERVA Plus

- Projekt MINERVA/MINERVA Plus = sekretariát pre skupinu NRG
  - zabezpečil vytvorenie špecializovaných pracovných skupín, vydávanie publikácií a politického dokumentu s názvom Parmská charta, ktorý podporuje a nadväzuje na Lundské zásady
- Dynamický akčný plán vznikol ako pokračovanie Lundského akčného plánu

Iné európske projekty

- V rámcových programoch výskumu a vývoja technológií sa digitalizácii a digitálnemu kultúrnemu a vedeckému obsahu venujú okrem projektov MINERVA
  - CALIMERA,
  - ERPANET,
  - TEL-ME-MOR,
  - DELOS,
  - BRICKS,
  - PRESTOSPACE a i.
- Fórum DigiCULT, v rámci ktorého sa publikujú analýzy technologického vývoja v oblasti kultúrneho a vedeckého dedičstva.
- Charta UNESCO o zachovaní digitálneho dedičstva - ako odozva na problém dlhodobého uchovávania digitálne vytvoreného a digitálneho obsahu bola v roku 2003 schválená

Zdroj informácií o digitalizácii

- Stránka

http://www.viks.sk/digitus/

Spravuje Slovenská národná knižnica v Martine

Politický a metodologický rámec

- Politika Európskej únie v oblasti informatizácie, digitalizácie, vedy, výskumu, vzdelávania
- Dynamický akčný plán
- Iniciatíva i2010

Dynamický akčný plán EU pre oblasť digitalizácie

Bariéry digitalizácie

1. **Fragmentovaný inštitucionálny prístup**
2. **Nevyspelosť kľúčových technológií a štandardov**
3. **Fragmentácia národných politických prístupov**
4. **Nedostatočná integrácia digitalizačných akcií v znalostnej ekonomike**

Dynamický akčný plán

Navrhuje konkrétne činnosti v týchto oblastiach:

1. Používatelia a obsah
2. Ekonomická trvalá udržateľnosť
3. Technologický rozvoj a nástroje
4. Uchovávanie digitálnej pamäti

Stratégia digitalizácie na Slovensku

Odpovede na otázky:

1. Kde sme
2. Kam chceme ísť
3. Ako to chceme dosiahnuť

Strategická odpoveď Slovenska

Redukovať a odstraňovať bariéry digitalizácie

1. Defragmentovať rozdielne inštitucionálny prístup vypracovaním národnej stratégie za účasti všetkých zainteresovaných subjektov
2. Získať najvyspelejšie technológie digitalizácie a orientovať sa na perspektívne štandardy digitalizácie, tvorbu metadát, on-line prístupu a dlhodobého archivovania
3. Usilovať sa o konzistentnú národnú politiku digitalizácie podporou myšlienky, aby MKSR bolo sprostredkovateľským orgánom na prístup k štrukturálnym fondom EU a podporovať defragmentáciu národných politických prístupov krajín EU k digitalizácii
4. Integrovať digitalizačné akcie v znalostnej spoločnosti a ekonomike s potrebami vzdelávania (študijné osnovy a programy vysokých škôl), potrebami vedy, techniky, inovácií, podnikania, cestovného ruchu, eCommerce, eCulture.

Situácia na Slovensku

- Nedostatočná koordinácia a deklaratívnosť
- Absentuje stratégia digitalizácie kultúrneho, vedeckého a intelektuálneho dedičstva na Slovensku
- Nie je vyriešené prepojenie obsahu a jeho využívania používateľmi, napr. rezortom školstva, Slovenskou akadémiou vied, rozhlasom, televíziou, filmom, súkromným a tretím sektorom,
- Mnohé nekoordinované snahy sú postavené na entuziazme jednotlivcov.
- Neuskutočnil sa žiadny prieskum používateľov a ich potrieb, pričom najväčšie potreby možno očakávať v oblasti kultúry, vzdelávania, vedy a výskumu, cestovného ruchu a zábavy
- Neuskutočnila sa pasportizácia kultúrnych a vedeckých materiálov z hľadiska digitalizácie (rozmiestnenie, typológia, kvantifikácia)
- Absentujú štandardy digitalizácie

Stratégia

- Na Slovensku je nevyhnutné vypracovať národnú
- ***Stratégiu uchovávania a sprístupňovania kultúrneho, vedeckého a intelektuálneho dedičstva SR***

Stratégia a akčný plán digitalizácie

- Stratégia a akčný plán digitalizácie
- Stanoví kompetencie a infraštruktúrou pre spoluprácu,
- Navrhne metodiku výberu obsahu,
- Navrhne konkrétne technológiu pre digitalizáciu,
- Navrhne štandardy pre tvorbu metadát,
- Navrhne štandardy sprístupňovania digitálneho obsahu
- Vyriešiť otázky copyrightu a ochranou práv duševného vlastníctva,
- Navrhne metódy riešenia dlhodobého uchovávanie digitálneho obsahu

Základný strategický návrh

- Vytvoriť na Slovensku
- **Sieť špecializovaných digitalizačných pracovísk** tak, aby sa digitalizácia realizovala decentralizovane, v sieti špecializovaných kompetenčných centier
- Koordinácia digitalizácie na národnej úrovni
- Budovanie Slovenskej digitálnej knižnice podľa modelu Európskej knižnice a Európskej digitálnej knižnice (i2010)
- Spolupráca štátneho, verejného a privátneho sektora

Oblasti digitalizácie – kultúrne objekty

- Doklady vývoja, súčasného stavu a fungovania slovenského jazyka
- Zbierky knižníc (noviny, časopisy, knihy, hudobniny, kartografické materiály a pod.)
- Historické knižničné dokumenty a fondy
- Vysokoškolské, záverečné, kvalifikačné práce (ETD)
- Zbierky múzeí a galérií
- Dokumenty a výtvory vedy, techniky
- Hnuteľné a nehnuteľné pamiatky
- Archeologické pamiatky
- Archívne dokumenty
- Pamiatkový fond
- Tradičná ľudová kultúra
- Diela hudby, literatúry, dramatického umenia, tanca a scénografie
- Diela filmu, fotografie, audiovízie
- Diela výtvarného umenia
- Diela úžitkového umenia, dizajnu a architektúry
- Diela ľudového umenia a ľudovej umeleckej výroby

Pasportizácia

Podrobný prieskum

- Cieľ – získať popisy zbierok kandidovaných na digitalizáciu
- Zistiť typy nosičov a kultúrnych objektov
- Zistiť technické popisy zbierok a materiálov na digitalizáciu
- Kvantifikovať a systematizovať kultúrne objekty a etapy digitalizácie
- Vypracovať rozpočty a navrhnúť zdroje financovania

Ďakujem za pozornosť